

Sygn. akt V U 619/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2022 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie: Przewodniczący: Sędzia Agnieszka Leżańska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2022 roku w Piotrkowie Tryb.

na rozprawie

sprawy z wniosku ubezpieczonego I. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział T.

o prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy

na skutek odwołania ubezpieczonego I. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział T. z dnia (...) znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu I. K. prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy, poczynając od dnia (...).

Sygn. akt V U 619/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił I. K. przyznania prawa do deputatu węglowego. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że na podstawie art. 74 ustawy o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa Państwowego (...) deputat węglowy w formie ekwiwalentu pieniężnego wypłaca się pracownikom kolejowym pobierającym kolejową emeryturę. Mając na uwadze, iż wnioskodawca w okresie od 1 stycznia 2020r. do 31 stycznia 2020r., czyli przed przejściem na emeryturę pomostową, nie był zatrudniony na kolei, pracował bowiem w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w O., to brak jest podstaw do przyznania deputatu węglowego.

W odwołaniu z dnia (...) I. K. wniósł o ponowne rozpoznanie jego wniosku z (...), dotyczącego odmowy prawa do deputatu węglowego. W uzasadnieniu odwołania skarżący podniósł, że pracował w (...) S.A. od 9 lipca 1977r. do 31 stycznia 2016r. i w okresie zatrudnienia otrzymywał deputat węglowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, że wnioskodawca bezpośrednio przed przejściem na emeryturę nie był zatrudniony na kolei, lecz w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w O. od 1 stycznia 2020r. do 31 stycznia 2020r., a prawo do emerytury nie zostało ustalone tylko na podstawie okresów zatrudnienia na kolei, gdyż uzależnione było od zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w O.. Nadto w aktach brak jest dokumentów, by stwierdzić, że przez cały okres zatrudnienia w (...) S.A. był wypłacany skarżącemu ekwiwalent węglowy. ZUS wskazał, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę lub rentę, zatem nabycie uprawnień emerytalnych na podstawie zatrudnienia poza koleją wyklucza przyznanie prawa do tego świadczenia.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

I. K. urodzony (...) w okresie od dnia 9 lipca 1977r. do 31 stycznia 2016r. był zatrudniony w (...) S.A. Oddział w W., gdzie zajmował stanowisko elektromontera, elektromontera sieci i urządzeń trakcyjnych, elektromontera

urządzeń elektrotrakcyjnych i elektroenergetycznych, starszy elektromonter, starszy elektromonter urządzeń elektrotrakcyjnych i elektroenergetycznych oraz specjalista elektromonter. Stosunek pracy między stronami ustał w wyniku porozumienia stron z powodu zmniejszenia zatrudnienia z przyczyn dotyczących zakładu pracy (dowód: świadectwo pracy z 1 lutego 2016r. k. 14 akt emerytalno-rentowych ZUS).

W okresie zatrudnienia w (...) od 9 lipca 1977r. do 31 stycznia 2016r. I. K. był uprawniony do otrzymywania ekwiwalentu za deputat węglowy (dowód: zaświadczenie z 4.10.2022r. k. 13, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 14-17 akt sprawy, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 4 akt kapitału początkowego ZUS, zeznania wnioskodawcy od minuty 00:45 do minuty 6::07 protokołu rozprawy z dnia 29 listopada 2022r.).

Decyzją z dnia (...), znak Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił kapitał początkowy I. K. na dzień 1 stycznia 1999 roku w kwocie (...) zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1988r. do 31 grudnia 1997r. – w wysokości 87,01%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 87,01 % przez kwotę bazową, to jest 1.220,89 zł. (dowód: decyzja o ustaleniu kapitału początkowego z dnia 16.06.2005r. roku, k.12 akt kapitałowych ZUS).

Decyzją z dnia (...). organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia (...). tj. od następnego dnia po złożeniu wniosku (dowód: decyzja z 28.09.2016r. k. 23 akt emerytalno-rentowych ZUS).

W dniu 12 lutego 2020r. I. K. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej (dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 akt emerytalno-rentowych ZUS).

Bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury pomostowej zatrudniony był w okresie od 1 stycznia 2020r. do 31 stycznia 2020r. w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w O. w pełnym wymiarze czasu pracy (dowód: świadectwo pracy z 31.01.2020r. k. 4 akt ZUS).

Decyzją z (...), ZUS dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego wnioskodawcy, który na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 98.921,79 zł, a wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego 86,23% (dowód: decyzja z 3.04.2020r. k. 18 akt kapitału początkowego ZUS).

Decyzją z dnia (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał I. K. **prawo do emerytury pomostowej od dnia (...)**. Do obliczenia emerytury organ rentowy przyjął następujące wartości:

- kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynoszącą 207.264,71 zł,
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 435.762,16 zł,
- średnie dalsze trwanie życia wynoszące 260,70 miesięcy.

Obliczona wysokość emerytury pomostowej wyniosła 2.466,54 zł miesięcznie (dowód: decyzja o przyznaniu emerytury pomostowej z 16.04.2020r. k. 20 akt emerytalnych ZUS)

W dniu (...), I. K. złożył wniosek o wypłatę przy emeryturze pomostowej ekwiwalentu węglowego. W wyniku rozpoznania wniosku ZUS wydał zaskarżoną decyzję (dowód: wniosek k. 32,, decyzja k. 33 – akt emerytalno rentowych ZUS).

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

odwołanie jest uzasadnione i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Stosownie do treści art. 74 ust. 1 ustawy dnia 8 września 2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (tj. Dz.U. z 2021r. poz. 146) byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego. Zgodnie z ust. 4 art. 74 ustawy prawo do deputatu węglowego nie przysługuje emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty. W myśl zaś z art. 74 ust. 10 i 11 ustawy z 8 września 2000r. emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty. Prawo do pobierania ekwiwalentu pieniężnego ustaje lub ulega zawieszeniu wraz z ustaniem prawa do emerytury lub renty.

W przedmiotowej sprawie spór pomiędzy stronami sprowadzał się do rozstrzygnięcia kwestii natury prawnej, a mianowicie czy okoliczność, iż ostatnim zatrudnieniem I. K. przed przyznaniem mu prawa do emerytury nie było zatrudnienie na kolei, ma w konsekwencji wykluczać przyznanie prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy. Organ rentowy, opierając się na brzmieniu art. 74 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS konsekwentnie twierdził że skoro przed przyznaniem prawa do emerytury pomostowej ubezpieczony nie był zatrudniony na kolei, to nie nabył on ww. prawa.

Wskazać w tym miejscu należy, że prawo do deputatu węglowego przysługuje pracownikom pracującym na kolei. Przysługuje ono również byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia nabyli emeryturę lub rentę. Tym samym przyznanie prawa do deputatu węglowego wyklucza - nie ostatnie przed przyznaniem prawa do emerytury zatrudnienie poza koleją, jak chce organ rentowy, a jedynie nabycie prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia wykonywanego poza koleją. Innymi słowy, dla nabycia prawa do deputatu węglowego decydujące znaczenie ma ustalenie, czy wnioskodawcy przysługiwało prawo do deputatu węglowego w okresie zatrudnienia na kolei oraz czy nabycie prawa do emerytury nastąpiło w oparciu o zatrudnienie wykonywane na kolei.

Konkludując, nie można zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, jakoby okoliczność, że ubezpieczony przed uzyskaniem prawa do emerytury pomostowej nie pracował na kolei, skutkuje koniecznością odmowy przyznania prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy. Przede wszystkim wymóg taki nie wynika z przepisów art. 74 ust. 1 i 4 ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...). Gdyby bowiem wolą ustawodawcy było ograniczenie przedmiotowego prawa jedynie do kategorii osób zatrudnionych na kolei bezpośrednio przed przejściem na emeryturę, to dałby temu wyraz umieszczając stosowny zapis w art. 74 ustawy.

W wyroku z dnia 17 lutego 2015 roku, sygn. akt III AUa 661/14, Sąd Apelacyjny w Łodzi, na który powołuje się w odpowiedzi na odwołanie ZUS, wskazał, że stylistyka art. 74 ust. 1 powołanej ustawy skłania do wniosku, że ustawodawca położył nacisk na silny związek tego świadczenia ze stosunkiem pracy, gdyż nie użył określenia „emerytowi” lub „renciście”, tylko „byłemu pracownikowi kolejowemu”. Ekwiwalent za deputat węglowy jest niewątpliwie świadczeniem wywodzącym się ze stosunku pracy na kolei i ten aspekt oraz literalne brzmienie przepisu należy mieć na względzie w procesie wykładni i subsumcji. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ust. 1 i ust. 4 art. 74 ustawy z dnia 8 września 2000 r. należy odczytywać łącznie w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę lub rentę.

Istotne jest zatem ustalenie, czy emerytura przyznawana na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustalona została na podstawie zatrudnienia kolejowego i wówczas prawo do deputatu przysługuje, czy też na podstawie zatrudnienia poza koleją, co wyklucza przyznanie prawa do deputatu (podobnie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 7 marca 2012 r., sygn. akt III AUA 1699/11). Innymi słowy, przepis art. 74 ustawy z dnia 8 września 2000 r. nie odnosi się jedynie do byłych pracowników ostatnio zatrudnionych na kolei, ale do wszystkich byłych pracowników kolejowych, którzy jako emeryci lub renciści uzyskali to uprawnienie w oparciu o zatrudnienie na kolei, a nie o inne zatrudnienie. Konstatacja ta świadczy o nie dość dokładnej lekturze przez organ rentowy ww. wyroku

Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Z uzasadnienia tego orzeczenia wynika bowiem, że przyznanie prawa do deputatu węglowego jest możliwe, gdy renta (emerytura) została przyznana na podstawie zatrudnienia kolejowego, choćby ubezpieczony był zatrudniony także w innym zakładzie pracy.

Transponując powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że bezspornym między stronami jest, że I. K. w okresie od dnia 1 lipca 1977r. do 31 stycznia 2016r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A., a okres ten został zaliczony do zatrudnienia na kolei. Odwołujący od (...) pobierał świadczenie przedemerytalne, w okresie od 1 stycznia 2020r. do 31 stycznia 2020r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w O., a od (...) jest uprawniony do emerytury pomostowej. Zakład obliczył wysokość należnego wnioskodawcy świadczenia w oparciu o zwaloryzowany kapitał początkowy ubezpieczonego w kwocie 98.921,79 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto zaś przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1988r. do 31 grudnia 1997r. (czyli w okresie zatrudnienia na kolei), ustalony w decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego – w wysokości 86,23%. Oznacza to, że kapitał początkowy ubezpieczonego, a w konsekwencji wysokość jego emerytury została obliczona w oparciu o okres, w którym pozostawał w zatrudnieniu na kolei i pobierał deputat węglowy.

Skoro zatem nabycie przez wnioskodawcę prawa do emerytury pomostowej nastąpiło w oparciu o zatrudnienie na kolei, w czasie którego ubezpieczony był uprawniony do deputatu węglowego, przysługuje mu prawo do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego. Nie ma więc żadnych podstaw faktycznych i prawnych do uznania, że emerytura pomostowa I. K. została ustalona na podstawie zatrudnienia poza koleją, a tylko wówczas uzasadnioną byłaby odmowa przyznania mu wnioskowanego prawa.

Treść art. 74 ust. 10 i 11 ustawy z 8 września 2000r. wskazuje, że emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16.03.2022 roku, III AUa 970/21, legalis). I. K. nabył prawo do emerytury pomostowej z dniem (...), dlatego też Sąd przyznał dochodzone świadczenie od dnia nabycia przez wnioskodawcę prawa do emerytury. Mając na uwadze, iż organ rentowy w dacie przyznania skarżącemu prawa do emerytury dysponował dokumentami potwierdzającymi fakt pobierania przez niego w okresie zatrudnienia deputatu węglowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał I. K. prawo do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy od (...)